ڕۆژە ڕەش

حوسێن شێربەگی
(بۆکان)

«لاپەڕەیەک لە پەڕاوی بیرەوەرییەکانی شایەتمانێکی تەق و ڕەق، هەر ئەمەندە و هیچی دی..»

ئێستاش لەوەی کە ئەم نامەیەم پێگەیشتووە، واقم وڕبووە و سەرم سووڕماوە، ئەو نامەیەی کە ئەو دێڕەی ناو کەوانەی سەرەوە عینوانی ئەو بوو؛ ئاخە بۆچی بۆ من؟..! ئەو نامەیە دەڵێم، بۆچی دەبێ نامەیەکی ئاوا بۆ من بنێرن؟ بۆچی دەبێ منیان بەرپرس و مولتەزەم کردبێ تا ئەو نامەیە بڵاوکەمەوە؟ ئەویش چی؟ ویراستاری و پێداچوونەوە و ڕاستکردنەوەی هەڵەکانیشیان خستبێتە ئەستۆی من! ئاخە تۆغا من و پێداچوونەوە و ڕاستکردنەوەی هەڵە و پەڵە؟

دەبا لێگەڕێین، من وزەی ویراستاری و پێداچوونەوەی هیچ دەقێکم نییە، ئەویش دەقێکی وا کەس نەزانێ نووسەرەکەی کێیە! من دیسانەکەش دەڵێم ئەو دەقەی وا بەدوای ئەم تێبینییەدا دەیخوێننەوە، نووسەرەکەی من نیم. ئێوەش وا باشترە بە نووسراوەی منی نەناسن. لە ڕاستیدا وەرن با من و ئێوە، یانی منی نووسەر و ئێوەی خوێنەر؛ مەرج و بڕیارێک ببەستین، یانی چۆنی بڵێم..! وەرن بابڵێم.. یان با وای دانێین کە ئەم چیرۆکە، چیرۆکی نووسەرێکی نەناسراوە و حوسێن شێربەگی تەنیا زوور و زەحمەتی بە چاپ گەیاندنەکەی کێشاوە!

ئەهـ ئیدی ماندوو بووم، بەسسە، چەنەوەری بەسە، وەرن با پێکەوە دەقەکە بخوێنینەوە!

..! «ڕاست لە کاتژمێر چواری ئێوارەدا لە دەوری مەیانەکە بووم. یان وردتر بم و بڵێم تا کاتژمێری چواری ئێوارە چوار کەڕەتم دەوری مەیانەکە دابوو، تەنانەت لە هەر کام لەو چوار شەقامەشدا کە دەگەنە مەیانەکە یان لە مەیانەکە جیا دەبنەوە، پیاسەکەم کردبوو و کەلێن و قوژبنم پشکنیبوو. ئەوا ئیدی شارەزام مەیانەکەم کە تەی کرد، لادەمە کام شەقام و لەو شەقامەشدا بڕۆمە ناو کامە کۆڵانەوە و لەو کۆڵانەشدا دەقولبابی کام دەرگا بژەنم. یانی چما ڕاستیتان بوێ، لە پاش ئەم گشتە ساڵە گەڕان و بەدوودا گەڕان و تێکۆشانە، بەتایبەت ئەم پانزە بیست ساڵەی ئەم دواییانە بە شوێن کابرای دۆستمدا- ئەو کابرایەی هەڤاڵ و دۆستی منیش و ئێوەشە!

زۆر بە ڕێکەوت دۆزیمەوە- خوی نا؛- شوێن پێگەی- لە ڕۆژنامەی بەنێوبانگی ڕۆژدا. وێڕای بڕێک تێفکرین و لێکۆڵینەوە یان دەتوانم بڵێم لە پاش پرس و جۆی زۆر زۆردا گەیشتمە ئەم متمانەیە: «ئای.. دۆزیمەوە... دۆزیمەوە...!»*

«هاکا جەماوەر گەیشتە سەرەتای شەقامەکە، جەندەرمە پەنجەیان نا سەر

پەلەپیتکە و تەقاندیان! (بەرەو حەوا). جەماوەر وێستا و مقۆ مقۆی گەڕانەوە هەستا، ئەم بوو چووە پێشەوە، بەسەر جەندەرمەیدا نەڕاند و ڕێگەی جەماوەری کردەوە و سێلاو ڕژایە شەقامەوە..

کە بڕیارنامەکەی (ڕێبەرانی چەپ) هات، پەنجا بەرگی فۆتۆکۆپی کرد و هەر بەرگەی بردە دایرەیەک و دایە دەست سەرۆکی دایرەکان و وتی بە ئیمزا و مۆری هەموو فەرمانبەران و کاربەدەستانی بگەیەنن! ئەی ئەو ڕۆژەی مۆڵگەی پاسەوانی شارەکە گەمارۆ درا؟..

زۆری دەرگای مۆڵگەکە ژەنی، کە نەیانکردەوە، مژولیایشێکی** بۆ پاسەوانانی ناوەوە کرد، بە دەرگا و دیواردا سەرکەوت و لەو دیوڕا ئاوەژوو بۆوە، دەرگای لە جەماوەر کردەوە و مۆڵگە گیرا..»

بەڕاستی لە ساڵانی لافاو و تۆفانە بەسام و بەشکۆکەدا پیاوێکی مەزنی کامڵ و لەوە پێشتر مرۆڤێکی لە مرۆڤایەتیدا بێ وێنە و هەمیشە هەڤاڵێکی تەواوی لێقەوماوان بوو.... ئاخ بڵێی خۆی بێ؟ بڵێی خودی خۆیم دۆزیبێتەوە؟

ئەوە ئێستا لە پاش پانزە بیست ساڵ دووری دیدار و پرسیار و بەدوودا گەڕان، دەڵێی دۆزیومەتەوە. ئەویش زۆر بە ڕێکەوت و هەڵکەوت. لە لاپەڕەکانی ناوەوەی ڕۆژنامەی فرەتیرێژی ئێوارەدا بانگەوازی فرۆشتنی بینایەکیان ڕاگەیاندبوو، وێڕای ئادرێس و ژمارە تەلەفۆن و ناوی خاوەنەکەی. ناوی خۆی بوو، پاش زۆر گومان و سەرسووڕمان ژمارەکەم گرت، خۆی هەڵی نەگرت، بەڵام ئەو کەسەی هەڵیگرتبوو وتی: «وایە، خۆیەتی.. بەڵێ ئەوە...».

ئەوا بەڕێوەم و دەچم بۆ لای ئەو. کاتژمێرەکە ڕاست چوار نیشان دەدا. لە مەیانەکەوە بەرێ دەکەوم. (کام مەیان)؟ نا، نا، ئیزنم بدەن ناوی مەیانەکە لای خۆم بێ، لەم مەیانەوە هەنگاو دەنێمە شەقامێکەوە کە بەرەو خۆرئاوا دەڕوا. ناوی شەقامەکە؟ نا، ئەوە نەبوو، هیچ پێم خۆش نییە ئاشکرای کەم، یانی بۆ ئاشکراکردن نابێ! بیست سی هەنگاوێک بە دەستە ڕاستی شەقامەکەدا دەچمە پێشێ و بای دەدەمەوە بۆ کۆڵانی... دیسانیش نا، نا، نا. ئاشکراکردنی ئادرێس و پێ و شوێنێک بەم ئاشکراییە هیچ باش نییە. باش نییە؟

هەر زۆریش خراپە خراپ! باشتر وایە نێوی کۆڵانی سفر**، ئەرێ کۆڵانی سفر*** ئاوا باشترە، بۆ منیش و ئێوەش و بۆ هەمووانیش. ئەوا هەمیسان لەبەری ڕاستی کۆڵانەکەدا، دەرگایەکی ئاسنین و ژەنگاوی لە هەمبەرمدا قووت دەبێتەوە! سەرنجێکی ئەمسەراو سەری دەدەم. دیوار گڵێنە و دوور و درێژ و بڵند و کۆنە و لە زۆر شوێندا ها ئێستا بڕووخێ و ها ساتێکی دیکە. دەرگاکەش بە ڕواڵەت ئاسنینە، بەڵام ژەنگاوی و کۆن و بڵند و لەق و لۆق. بە مەجبووری لە هەمبەر دەرگادا ڕادەوێستم دەقولبابەکەی دەژەنم! سەیرە! دەرگای ئاسن و دەقولباب؟ ڕواڵەتی ئاسنە، ئەگینا ڕەنگە لە دەرگای دار و تەختەش ئاساییتر بێ!! بەبێ زەنگ و بەبێ ئایفۆنە. زۆر سەیرە، چووزانم، لەو سەردەمەدا ببڕا ببڕ دەرگای دانەدەخرا. دەرگای ئاوەڵای بینایەکی پیرۆز بوو کە بەعام ڕوومان تێدەکرد. نەک ئەم بینایە، ئەو بینا بیناکەی ئەو عەیام... چووزانم ئەوا چەند چەلانم دەرگا ژەند و کەس نەهات، یەکەم کەڕەت و دووهەم و سێیەم و... ئەوەش چوارەم کەڕەت... نا، نا کەس نایە، بەڵام قەیناکە! هەمیسان دەیژەنمەوە، خۆفی «چاو و گوێ»کان نەماوە، چەند ساڵێکە ئەم خۆفە کەم بۆتەوە، یانی ئاوا ڕاست و دروستترە! بڵێین هەر نەماوە، وا نییە، بەڵام لە چاو ساڵانی پێشوو زۆر کەمتر بۆتەوە، لەیەک دوو درز و قەڵەشتی دەرگاکەوە سەیرێکی ژوورەوە دەکەم: ژووری چۆڵ و هۆڵ، چۆلەکە کوژ بەدەرەوە نییە. ساڵی ساڵان، یانی ئەو عەیام، هەر کوێ ئەوی لێبایە، هەڵڵا و زەنا زەنا دەگەیشتە ئاسمان! ئەی بەس بۆ وای لێهاتووە؟ بۆ وایە؟

دەیجا خۆ هەر ناگەڕێمەوە، پێلەقەیەک بە دەرگادا دەکوتم و بە شوێنیدا پاڵێکی پێوەدەنێم. دەرگا بێدەنگ ئاوەڵا دەبێ، دەڵێی هەرگیز دانەخراوە و داخراو نەبوو! لە دەرگای ئاوەڵاوە دەڕۆمە ژوورەوە. حەسارێکی گەورەی دارستان ئاسا و چۆڵ و بێ خاوەن؟! کووچە باغێکی چنار و شۆڕەبی دەگرمەبەر و دەڕۆمە بەرەوە. لە دەرەوە وەرزێکی دیکە بوو، بەڵام ئەوا لێرە پایزە. لێرە و لەوێ گەڵادار و گوڵ و گیای زەرد و ئیشک وەریوەتە سەر تەختی عەرز و کزەبایەک ئێرە و ئەوێیان پێدەکا. وا دەردەکەوێ ئەم حەسار و باغ و دارستان و کووچە باغ و بانووانە هەمووی بەبێ باغەوان و بەبێ خاوەنە، ئەگینا ئەم حەسارە گەورە و ئاوا وێران و ئەم گشتە دار و باغ و گوڵ و سەوزەیە و ئاوا زەرد و لاواز و ئیشک و وەریو! هەروا بەو بانووانەدا دەڕۆمە پێشەوە. زۆر سەیرە، ماڵ ماڵی ئەوبێت و ئەمە حاڵ و باڵی بێ؟

ماڵی ئەو و لەم دۆخەدا؟ جا تۆغا ئەم حەسارە گەورە و ئەم باغ و دارستانە مەزنە، بێت و خاوەنی هەبێ، ئەمە ڕۆژ و ڕۆژگاری دەبێ؟ جا تۆغا حەیف، حەیف و خەسار نییە؟ ئەی ئەو گشتە دروشمە بوو بە چی؟ ئەو و ئاوا بێ مویالات؟ ئاخە خۆ ئەوی، ساڵان کانگای ژین و ژیان

بوو!

بلێیی نەخۆشی نەبێ؟ وەڵڵا ڕەنگە نەخۆش و کەلەلا و پەککەوتە بێ، ئەگینا ملک و ماشی ئەو و ئاو؟

بە بانووانەکەدا دەڕۆم بۆ و سەر، لەوسەری بانووواندا سێبەری کەسێک یان تارماییەک بۆ ساتێک بەرچاو دەکەوێ. هەروەکو سەرقاڵی سەیران و سەیاحەت بم بە بانوواندا تێپەڕ دەبم، ئەو گەڵا وەریوانەی ژێر لاقم ناڵە ناڵ و هاوار و بڕۆیانە، دەگەمە ئەو سەری کووچە باغ و کەس دیار نییە، ئەی ئەو سێبەرە و ئەو تارماییە؟... ڕەشکە و پێشکەبوو؟.. خۆف؟!

بەڵام ئەوەتانێ بینایەکی گەورە! بە مێعماری کلاسیک و سوونەتییەوە.

ئەهـ دیسانەکەش...

چەندەمان گەمە بەم وشانە کردووە، یان با بڵێم بەم وشانەوە چەندمان گەمە کردووە! ئیدی خەریکە مانای قەدیمی و ڕاستی خۆیان دەدۆڕێنن، لەو مانایە دوور دەکەونەوە، بێبەش دەبن، ڕەنگ بزر دەبن، ئەهـ.. بەسە، بەڵام ئەم بینایە.. زۆر سەیرە. بینایەکی ئاوا بە جەستە و ڕواڵەت گەورە و مەزن و کلاسیک و لێرە لەنێوەڕاستی شاردا؟ لەم شار و ئەو شار و لە هەموو وڵاتدا حازر و بزر و بەرچاو و تەنانەت پیرۆز و ئەوا لەم ساتەوەختەدا دوورەچاو و فڕێدراو و کەس لێیی نەپرسێ، تەنانەت بیکەنە هەراجی و دیسانیش دوو تمەن نەکات!!

تەنانەت خاوەنەکەشیان خزمەتیان نەکەن و ئەوەتانێ کۆن و تۆزاوی و لاڕووخاو و هەر بینا.. با بردی!

بالوولێکی سەیر بە دەوری بینادا دەخولێتەوە، گڤە گڤی گەردەلوول پیاو دەتۆقێنێ، تۆز و خۆڵێکی سەیر و سەمەرە وڵاتی داگرتووە و لەسەر هەموو شتێ نیشتووە، بلێیی ئەم بالوولە بیناکە تەفر و توونا نەکات؟ یان ئەم تۆز و خۆڵە... ڕەنگە ئەم تۆز و خۆڵە بینا و حەسار و دار و درەخت و باغ و بانووان داپۆشێ و ببێتە گڵەبانی ناشتن یان... دەورێکی تەواو بە دەوری بینادا دەگەڕێم. چوار دەرگای هاموشۆ بۆ ناو بیناکە بەرچاودەکەوێ و هەر دەرگایەی بەرەو کووچەباغ و بانووانی خۆیەتی و لە هەر چوار لای بانووراندا هەر باس و خواسێکە و هەر بارودۆخ و هەل و مەرجێک.

ئەوا دەبێ بزانم بە کام دەرگادا دەتوانم بڕۆمە ژوور، یان دەبێ بزانم دەرگای هاموشۆ کامەیانە؟

دەورێکی دیکەش بە دەوری بینادا دەگەڕێم و هەموو دەرگاکان تاقی دەکەمەوە. زۆر سەیرە، هەموویان داخراون و ئەوەندەی دەرگا دەژەنم، کەس بە دەنگی دەرگاژەنەوە نایە. دەرگا بە ڕواڵەت هەمووی لە ئاسن، بەڵام گشت ژەنگاوی و دارزاو، بە توێژ و توێخی ژەنگ و ئاسن و ڕەنگەوە، ئەی کەوایە و خەریکە لەبەر بێ خاوەنی تێدا دەچن، ئەی بۆ داخراون؟ بلێیی داخرابن؟ زنجیریان پێوەیە، قفڵیان پێوەیە، پێوەدراون، دەیانژەنم کەس بە دەنگمەوە نایە. تەنانەت لەوە دەچێ ئەم بینا و دەرگایانە زۆر زۆر قایم بووبن! ئەی ئیستاکە؟ دەبێ دەورێکی دیکەش بە دەوری بینادا سووڕ بخۆم و یەک بە یەکی دەرگای تاقی کەمەوە. ئەوەتانێ ئەمە یەکەم دەرگا و «تەق، تەق، تەق، تەق» جارێک و دووان و سیان و چوار... نا دەڕۆمە بەر دووهەم دەرگا و دەیژەنم: «تەق، تەق، تەق، تەق» ئەم پاو ئەو پا دەکەم و تا لەتوانامدایە بە قایمتر دەرگا دەژەنم، بەڵام کەڵکی نییە. ئەمەش سێیەم دەرگا: «تەق، تەق، تەق، تەق» زۆر قایم و خێرا خێرا و زۆر بە تووڕەیی دەرگا دەژەنم و... بەداخەوە، دەنگەکە بەرزە، بیناو حەساریش دەنگدانەوەی دەرگاژەندنیان لێوە دێ و... بەداخەوە...

ئەمێستاش ئەوا چوارەم دەرگا: «تەق، تەق، تەق، تەق» بەڵام... بەداخەوە وەک ئەوانی دیکە... سەردەنێم بە شووشەی قورماوی و تۆز و خۆڵاوی خەفەنگی دەرگاوە، لە ناوەوەی بینا دەڕوانم: بینا گەورەیە و خاوەن هەشتی و کاریدۆر، بەڵام چۆڵ و هۆڵ و نیوەتاریک. بلێیی ئەمە خەون نەبێ؟

کابۆس چی؟ ڕەشکە و پێشکەیەکی درێژخایەن چی؟ وەڵڵا ڕەنگە کابۆسی ناو خەونێکی دوور و درێژ و ئەفسووناوی بێ.. بە پوولێکی ئاسنین و بە بەردێکی خۆشدەست، دەرگا و شووشەی خەفەنگی دەرگا دەژەنم و لە کاریدۆر و هەشتی بینا دەڕوانم.. ئاخ.. بۆچی؟... نا!.. ئەرێ؟ ئەرێ ئەرێ دەڵێیی تاوماییەک هات و ڕۆیی... ئەوا دیسانیش... ئەو ون بۆوە... ئەها ئەها... ئەرێ.. ڕاست وایە، جاروبار تارمایی تاپۆیەک شتێک دێ و دەڕوا.. بزر دەبێ و دەردەکەوێ، بزر دەبێ!.. دیسانەکەش بە بەردە خۆشدەستەکە لەو قفڵ و زنجیرە بەر دەبن کە دەرگاکە و چوارچێوەکەیان پێکەوە قفڵ داوە. ئەوا زنجیرە پەرەنگ و هاڵقە هاڵقە هەڵوەری و داکەوتە سەر عەرزی.

پاڵ بە دەرگاوە دەنێم و دەرگا بەسەر گازەرەی پشتدا دەکەوێ. هاکا دەرگا دەکرێتەوە، بۆن دڕن و بۆگەن و بۆ نم و بۆی گەنین و ڕزین و ترشاو بە لێشاو شاڵاو دێنن. بۆ ساتێک وەکو گێژ بم دەحەپەسێم. بۆنێکی چەور و خەست و ترشاو خۆ بە لووتمدا دەکا. دەبێ نەگەڕێمەوە، دەبێ بزانم لە ناوەدا چ باسە!

هەنگاو دەنێمە سەر سەرای بیناوە، لە دیوار و

ساپیتکە و لە تەختی عەرزی سەرسەرا ورددەبمەوە. دیوار بە سەدان و هەزارەها هێڵ و خەت و مەتی پێدا هاتووە، شتی لەسەر نووسراوە، نێوی ئەم و ئەوی پێوەیە، لە بڕێ شوێن ئاماژە بە ڕووداوێک، ئاژاوەیەک، هەڵاو زەنایەک کراوە. کاتت بێ و لەسەرەخۆ و بە وزە بیانخوێنیەوە و مێژوویەکت بۆ دەگێڕنەوە، مێژووی هەر چوار قوڕنەی ئەم بینا کۆن و لاڕووخاوە، بەڵام جارێ کاتی ئەمە نییە. هەروا بە سەر سەرادا دەگەڕێم. دیوار ڕەنگەکەی گەڵا گەڵا بووە و هەڵوەریوە، گەچی دیوار جێ جێ زگی داوە و جێ جێ کەوتۆتە تەختی عەرزی، ڕەنگی دیواریش زەرد و چەور و چڵکن بووە. چوار کاریدۆر و سەرسەرا دەگەنە هەشتییەک، یان با بڵێین چوار سەرسەرا لە هەشتییەک جیا دەبنەوە و هەر چواریان یەک چەشن و لەسەر بارودۆخ و ئارا و قارایەکن. دەنگی هەنگاوەکانی من تەنیا دەنگی نێو کاریدۆر و سەرسەرایە. دێم و دەچم و چاو دەگێڕم و هەست ڕادەگرم. نا، بێدەنگییە و بێدەنگی. دەنگدانەوەی دەنگی هەنگاوەکانم تەنیا دەنگە و بەس!

جێ جێ لەبن دیوار و تەرمی مارمێلکە.. قالۆنچە، پەپوولە، زەردەواڵە، مێش هەنگوین، کرم، زەروو و... بەرچاو دەکەوێ! بڵێ چۆڵ و هۆڵ؟... نا، نا، ئەوا لە یەکێ لە ژوورەکانی لای ڕۆژهەڵاتی بیناوە غەڵبە غەڵبێکم هاتە گوێ. بەرەو غەڵبە غەڵبەکە دەچم. ئەوا دەرگای ئەو ژوورە کراوە و سێبەرێک خزا نێو کاریدۆرەکەی، بەڵام زۆر زوو خۆی کردەوە بە ژوورەکەدا. بێت و زیندەوەرێک لەم بینایەدا بێ، لەو ژوورەدایە! خێرا خۆم دەگەیێنمەوە هەمان دەرگا و دەرگا دەژەنم. «تەق تەق تەق تەق». چوار کەڕەت، ئەو وەڵامێک لە ئارادا نییە... بەڵام نا، من گێژم. گێژی لەمنەوەیە! دەبێ ئیدی سەرەندەری بارودۆخەکەم کردبێ، لەم بینایەدا نە وەڵامدەرێک هەیە و نە کەس بە دەنگی کەسەوە دێ، نە کەس بە پێی ژەنینی دەرگاوە دێ و نە کەس دەرگا لە کەس دەکاتەوە، خۆت کارا و پاڵ بە دەرگاوە بنێ، وەژوور کەوە. ڕەنگە نەریتی ئێرە وابێ، یان وای لێهاتبێ. پاڵ بە دەرگاوە دەنێم و خۆ دەکەم بە ژوورەکەدا. دیوەخانێکی زەلام و زەبەن چەند دەرک و پەنجەرە تێدا، هەر بە دەستووری کاریدۆرەکان. ڕەنگ و گەچی دیوار، کۆن و وەریو و چەور و چڵکن و هەمیسان خەت خەتی و پڕ لە نووسراوە و نێو و باس و خواس و... ئەو ئەمە یەکەم شتە؛ کە خۆم بە ژوورەکەدا دەکەم بەرچاوم دەکەوێ و ناخ و مۆخم دەهەژێنێ... دیمانەت بە خێرا دەڕوێش، گاسنیشمان نییە بیخەینە ژێر پێت، ئەم دەوڵەت سەرا و ئەم زاتە پانزە ساڵ زیاترە چاوەڕوانی تۆن!

دەنگی خۆیەتی، بڕێک گڕتر و نەرمتر، بڕێ نەک زۆر دەنا هەروا گەرم و گوڕ و بە گوڕ و تین.- ژنێکی مژۆڵک و بڕۆ تاشراو، بە مژۆڵک و بڕۆی دەسکرد و لێوی سوورکراوەوە دێتە پشتەسەری و بەرەو ڕووی من ڕادەوێستێ-

بەڵام کە سەر وەردەسووڕێنم و خاوەن دەنگ دەبینم: ئای مەخابن... بە داخەوە؛ تیرەکەم بەردی پێکاوە.. چما بە ڕواڵەت و قەڵافەت بێ، لە ڕاستیدا ڕواڵەت و قەڵافەتی ساڵی ساڵانی نەماوە. کورد وتەنی (ئەم دوو جەستەیە تەمەنی پێنج قڕانیان جیاوازی هەیە) یانی خوایان یەکە و بەس! هەر هیچ لێی نایە. یانی لەگەڵ حەسێب و کتێبی مندا یەک ناگرنەوە.. بڵێی ئەو بێ؟... ئەو کەسەی پانزە، بیست ساڵە بە شوێنیدا وێڵم؟...!

کابرایەکی لەڕو لاوازی ڕیشنی بە ساڵاچووی چەور و چڵکن دێتە ژوورێ و دەچێ لە شانی ئەودا لەسەر کەناپەکە دادەنیشێ- هیچ ئەم ڕواڵەت و قەڵافەتەم لە خەونی شەوانیش بە زەیندا نەدەهات، ئەویش لەم، مووی سەر بە قەرا قژەسەری ژنان، ڕدێن، ڕدێنی سۆفی و سەربەداران و تالیبان!- دەرگای شانی ڕاستی دەکرێتەوە، ئەو کابرا ڕیشنە قاو دەکەن وا لە شانی ئەودا دانیشتووە، ئەویش هەڵدەستێ و دەڕوا- چاو لە چاو دەبڕم: نە دەروێشم و نە شێخی، ئەمانە هەموو «با» بردنی...

- های لە ئەقڵت، های لە ئەقڵت... ئەم ڕۆژگارە ڕاست ڕۆژ و ڕۆژگاری موراد و مورید و شێخ و دەروێشە... جا چۆن ئەمەت نەزانیوە؟... های لە ئەقڵت- لە دەرگای شانی چەپیەوە قلیانێکی گەشاوەی بۆ دێن- پێی دەڵێم: بەڵێ بەڵێ... بەڵام لە چاوی تۆڕا وادایارە ئەویش لەم ساتەوەختەدا... بەڵام بۆ من و لە چاوی من ڕا؟... هەرگیز، هەرگیز، من هەر کەللە ویشکەکەی جاری جارانم...

- چەند دۆستی ژنی لە چەشنی ئەو ژنەی پشت سەری دێنە ژوورێ، لە پشت سەریەوە، بەسەر شان و ملیدا خوار دەبنەوە، لەگەڵ ئەودا و لەگەڵ ژنەی پێشوودا دەیکەنە چپەچپ و سرتەسرت و بڕێ حیلک و هۆڕ و... ژنان هەموو بە حیلک و هۆڕ لێدەدەن و دەڕۆن. بڕۆی تاق و واز دەکا و: شاڵڵا بە ڕاستت نییە.. زۆر توند و خێرا دەڕۆی، هێواش پاڵەوان هێواش. هوشیاربە نەکەوی.. وەرە، وەرە شانی شێخی خۆت دانیشە، گیانی من و گیانی خۆت... بەبێ فێڵ و فەرەج دا بڵێ بزانم،... دووکەڵ یان ئەڵکۆڵ؟

– دوو سێ کابرای بە ڕواڵەت مامڵەچی بە قاقا و پاڵەپەستۆ و جەفەنگ دێنە ژوور و دەچن لە شانیدا دادەنیشن–

– بەڵام خۆ، من پێم کوتی، چەند جاری بڵێم؟ من هێشتا هەمان کەللە ویشکەکەی جاری جارانم، نە ئەم و نە ئەو، هیچیان هیچیان.

– چرای ئەم خانەقایە مەکوژێنەوە دەروێش، خۆ تۆ هەڤاڵێکی خراپ نەبووی، موریدێکی باش بە باش.... منت بمرم تێکی مەدە، ئەو زەمان گوزەشت پاڵەوان.. بێ فێڵ و فەرەج.. دەوری بەسەر چوو، درۆ بوو، درۆ، منداڵی بوو «با» بردی، خەون بوو، نەفامی بوو... چوزانم هەڵە بوو، لاڕێ بووین..

– دوو جەحێڵی مل ئەستووری پاڵەوان ئاسا دێنە ژوور و لەگەڵیدا دەیکەنە چپە و سرتە و برێ جار قاقا و حیلکە و هۆڕ و دوایە دەڕۆن– دەی منت بمرم سەعاتێک نەشئەی دووکەڵ یا مەستی مەی؟

–تۆ؟ خۆتی، ئەم قسانە لە تۆ دەبیستم؟ لە یادت نەماوە چت دەکوت و چت دەکرد؟ ئێستاش ئاوا، بەڵام من؟ نا، نا، من هێشتا هەمان ساویلکەکەی ساڵی ساڵان و کەللە ویشکەکەی جاری جارانم. خۆت دەزانی نە تانکم شکاندووە، نە تەیارەم لە ئاسمانەوە بەرداوەتەوە، نە سەیارەم ئاگر داوە.. ئێستاش بابۆڵەیەک نان و پەنیر و چای شیرینێک و دیدار و دواندنی دۆستێک دەمباتە تەشقی ئاسمان و نەشئە و سەرمەستم دەکات... نا، نا، نە دووکەڵ و نە ئەڵکۆل...

– ئەوە من نیم دەروێش! کێ بە شێت دەزانی؟ گیانی ئەم شێخەت بەزمەکەمان لێ تێک مەدە، دە بڵێ دەی کامیان...

– ڕوو دەکاتەوە کابراکانی میوانی: ببوورن توخوا! چیتان پێ خۆشە؟.. ها؟... نانا،... زیندە باد، دەی تۆش...

– باش وایە بۆ ئاخر کەڕەت بە چاوتیدا دەمەوە، من هێشتا هەر هەمان حەمە ساویلکەی ساڵی ساڵانم، ئەمڕۆش هەر بە هەوای ئەوێ ساڵان ڕووم تێکردی.. بەڵام بەداخەوە، دەڵێی لە هەڵەدام... یانی من نا، توو لە هەڵەدای، دەنا من ئێستاش هەر خۆمم، خودی خۆم... ئاخ بە داخەوە.. لە پێوەندی نێوان من و تۆدا چ دووکەڵێک و چ ئەڵکۆلێک؟ من هێشتا هەر ئەویندارم... نە ڕیش و پەشم و کەشکۆڵ و دار عەسا و تەورزین.. ئاشتی چی و کەشکی چی؟ من هێشتا وەک ساڵی ساڵانم نە چالاکی شاخ و داخ و نە گربلای نێو شار، ڕووناکبیرێکی سەرقاڵی قاڵمە قاڵم و خوێندنەوە و نووسین و گەڕان..

لەماوەی ئەم دەمەتەقەیەدا، هاموشۆ و هاتن و ڕۆیشتن و دانیشتن و هەستان و قسە و باسی دەروێش و مورید و دۆست و دێوناسی خۆی و مامڵەچی و حوکمدان بە ئەم و ئەو، بە تەلەفۆن و نووسین و زارەکی و ڕاسپاردن و... تەواوبوونی نییە و... هاموشۆیەکی زۆر و غەڵبە غەڵب و قاقا و سرتە و چپە و...

پێیدەڵێم: بۆ ئاخر قسە لێت دەپرسم: تۆ و ئەم دەور و دووکانە؟ تۆ و ماڵت ئاوا وێران و باخت ئاوا خەزان لێدراو بێ؟ تۆ و...؟! بەبێ سێ و دوو وەڵامم دەداتەوە: دەبا باخ «با» بیبا و ماڵ لەوەش کاولتر بێ و هەر نەبێ نەبێ... جا ماڵ چییە؟... دونیا ماڵی منە!

ئەم ماڵ نا،؟ ئەو ماڵ... لە ڕۆژهەڵات نا، لە ڕۆژاوا... ئەی بۆ دامناوە بۆ فرۆش؟ بۆ هەراجی دەکەم؟ دەڕۆم... بۆ ڕۆژاوا...

دەبا لێگەڕێین، من هەر بەسەر پێوەم و بەرەو ڕووی شێخ! شێخیش بەسەر کەناپەکەیدا پان بۆتەوە، کەناپەیەکی گەورە و هەڵمساو... لەوانەیە لە نێویدا لە چاو ون بێ... زۆر سەیرە.. باوەڕ بکەم نەکەم؟ ئەو کەشکۆڵ و دارعەسا و تەورزینەی پشت سەری بە دیواردا هەڵواسراوە، ئەو ڕدێن و تووکەسەرەی.. ئەو کار و کردە و قسە و باس و بیروباوەڕەی دەربڕی!! یانی ئەوەو...!!

ئەو بۆنە گلاوەش هەر دێ، بۆنێکی خەست، شرین، ترشاو، بۆنێکی چەور و چلیک... بە لێشاو... بە لێشاو... لاقەکانم دەخورێن!

مێروولە پێیاندا هەڵدەگەڕێن، خواردەمەوە بیانخورێنم، چەند مێروولە تەرمی پەپوولە گەنیوێک بەدوای خۆیاندا دەکێشن، چەند مێش و مەگەز لەتەرمی پەپوولەیەکی دیکە هالاون.. هێلنج دەدەم، ڕیخۆڵەکانم کەوتوونەتە جموجۆڵ.. خەریکن یەکدی بخۆن، دڵم تێکەڵ دێ... دڵم لە ژێررا دێ.. خەریکە برشێمەوە.. تفێک دەکەمەوە و دەگەڕێمەوە. لە کاربدۆر چاو لە کاسەی دەست و چاوشۆردن دەگێڕم، کاردیدۆری نسێ و تاریک و لاڕووخاو و دیوار خەت خەتی، ها بینا داڕووخا.. خۆم بۆ ڕاناگیرێ و پەرۆش دەکەم... بەسەر عەرز و دار و دیواردا دەرشێمەوە، هەر بە پێوە.. دەڕۆم و دەرشێمەوە، بەسەر هەموو شتێکدا، بەسەر دیوارەکاندا، بەسەر هەموو خەتەکان و نووسراوەکاندا. دەنگی میاوە میاوی پشیلە مێودێ، دەنگی سەگوەڕ دێ، دەنگی وزەوزی مێش و مەگەز بۆگەنی تەرمی..

لە بینا دەردەپەڕم و دیسانەکە کووچەباغێ، داری چنار و شۆڕەبی گەڵازەرد و سوور و گەڵا وەربوە. بە بانووانی

حەسار و دارستاندا تیپەڕ دەبم و کرتە کرت و ناڵە ناڵی شـوولّ و گـەڵا لەژێر کـەوشـەکـانمدا.. دەڵێی نەفـرینم دەکـەن... دەڵێی نەفـرینی هەمـووان دەکەن... لە چەند شوێن دەرشیێمەوە. لە درگاوە دەردەپەڕمە کۆڵان، هێدی و هێمن، لەسەر شێرە ئاوەکەی ناو کۆڵان، ئاوێک بەسەر و چاومدا دەکـەم و سێ چوار قلـپـیش دەخۆمـەوە، برێک دێمـەوە خـۆ، شنەیەک دێ و دەچێ. بە شـوێنی خـۆمـدا دەگەڕێمەوە، لە دەرگاکەوە دەچمەوە ژووری، نەبینایەک دیارە و نە کووچەباغ و دار و درەختـێک لە گـۆڕێدایە. هەر گەڵای هەڵوەریو و پەڕەی گوڵە هەڵوەریوە و سەوزەیە «با» دەیانڕفـێنێ و ئەم لاو ئەولایان پێـدەکـا. هەر گـڤـە گڤی بـایە و تۆز و خـۆڵ و گـەڵارێزان و سـۆزی سـەرمـایە و...

هیـچی دیکەم وەبەرچاو نایە! مـەگـەم هەردێکی کـاکی بە کاکی و هەزار بە هەزار و بالوول و گڤە گڤی با و تۆز و خۆڵێکی خەست و هەوایەکی سارد و سڕ.... گڤە گڤی گـەردەلوول.. مـیـاوەمـیـاوی پشـیلە مـێـو، لوورەی گـەلەگـورگ، سـەگـوەڕێکی بێ بڕانەوە تۆز و خـوڵێکی خـەست و پتـەو و شـینکی یان پەمـەیی و.. بۆگـەن... بۆگەن... لێشاوی بۆگەن...»

«ئەمە دەقی سڕومڕی نووسراوەکە بوو، نووسراوەیەک چیـرۆک ئاسـا و چیـرۆک نا!!!- منیش بە نۆرەی خـۆم لەبەردەم مێژوودا سوێند دەخۆم و ئەڵبەت لەسەر دەستی ئێوەش بە شایەتمانی هەر هەمووتان و مێژووش- سوێند دەخۆم کە هیـچم لەو نووسـراوەیە کـەم و زیاد نەکـردووە، دەسـتم تێـوەرنەداوە و.. ڕاست و دروست بوون و درۆ و دەلەسە و چەند و چۆن ڕاڤە و شیکاری و شرۆڤەی لەسەر ئێوە..»

* «ئـای دۆزیـەوە.. دۆزیـەوە..»= هـاوار و زەنـای ئارەشمیدۆس لە کاتی لێ حاڵی بوون لە یاسای کێشی مادە لەنێو ئاودا.

** مژۆلیـایش= سوخـەنڕانی و خوتبـە و قسـەکردن بۆ جەماوەرێک.

*** سفـر= کـتـێب، کـتـێبی گـەورە. پێنج بەشی سەرەتای تەوڕاتی پیرۆز (ئەسفاری خەمسە).

**** سفر= گێڕانەوە، ڕیوایەت. وشەیەکی تەوڕات و ئینجیلی پیرۆزە.